

AKATALPA

Nisan 2005

Aylık Edebiyat Dergisi

Sayı : 64

DÜNYADA SADECE BEN YOKUM

Ramis DARA

Dünyada sadece ben varım ve bir de benim yaptıklarım, yaptıklarımınla çarptıklarım, çarparak iz bıraktıklarım... Bir de kendime itiraf edeyim, olamaz ama oluyor, maalesef çarpamadıklarım, iz bırakamadıklarım... Öyleyse ben de onlara; değemedik-iz bırakamadıklarım, yok'sunuz derim, onları yok sayarım... Çünkü dünyada bir tek ben varım, bir de etkilediğim, iz bıraktıklarım...

Günümüz kent insanının dünyaya bakışının genellikle bu olduğunu sanıyorum. Kent insanının tam değilse bile şiirle, yazıyla uğraşanların çoğunun dünyaya böyle baktığı kesin.

Geçenlerde cep telefonuma bir mesaj düştü: "İhsan Üren'i protesto için artık sizlerle olamam. *Akatalpa* göndermeyiniz." O sırada durumum uygun olduğu, kent içinde belediye otobüsünde oturarak yolculuk yaptığım için kendisine nasılsa kısa bir 'yanıt' yazdım. Ondan yeni bir 'mesaj' geldi; 'karşılık' değil: "Adam gibi şiirlerim yayımlanmışsa o yıllığa girmeliydim. Tabii Bursalı şair değilim. ... şiir mi yazıyormuş, sorunuz Sn Üren'e. Ben ne yapıyormuşum?"

Ve şair, yeni bir 'şey' yazmayınca ben, yarım saat kadar sonra cep telefonumu çaldırıp kapattı bir kez daha.

Akatalpa'nın son sayılarında telefon numarası verilmemesinin taşınması gereken anlam atlanmıştı, ama geçelim...

Şairlerin hazırladıkları şiir yıllıklarının ciddiye alınmaması gerektiğini belirten yazım geçen yıl neredeyse slogan olmuştu: "Şair Yıllıkları Çöpe"!..

Ve sevgili İhsan ağabeyle bu konudan dolayı aramızda en küçük bir sorun yaşanmamıştı, niçin yaşansın?..

Ben bu görüşümü hep koruyorum: Yıllıklar, antolojiler zaten pek önemli değildir, şairlerin hazırladıkları yıllıklarsa hiç mi hiç önemli değildir. Çünkü olumlu-olumsuz sıcak etkiler taşırlar; en azından hazırlayanlar kendileri de şiir yazdıkları için yansız davranamazlar. Şiire bakıştaki, şiir yapıştaki özelliklerinden ve öznelliklerinden başka şiirler ve şairler karşısında da kurtulamazlar.

Şair, benim Y harfime Z ya da V demeden, kafasındaki mesaja devam ediyordu.

İhsan ağabey o sırada hastane odasında yatmaktaydı. Üstelik değerli eşi Mesture hanıma göre, o yıllığı hazırlarken gece gündüz uykusuz kaldığı, gerildiği için hastalanmıştı. "Melih Bey, bir daha İhsan'a bu görevi vermeyin" diyordu, dünyanın en güzel söyleyişlerinden biriyle.

Ne benim ve Melih'in, ne de Nuri'nin, Hilmi'nin, Serdar'ın böyle bir görev verdiğimiz yoktu İhsan ağabeye. Melih'le ben hatta, insan haklarını ihlal sayılmasa, "Hocam, gel vermeyelim şu yıllığı" diyecek durumdaydık son birkaç yıldır...

Ama bu yazıyı, en çok, buraya kadar anlattıklarım için değil; asıl şunun için yazıyorum ki sevgili İhsan ağabeyimiz dergiyi çıkaranlardan ve neredeyse sadece burada yazarak günümüz şiirinde var olan ve varlığını koruyanlardan Hilmi'yle Serdar'dan da şiir almamıştı yıllığına. Başarısız bulup dergimizde şiirine yer vermediğimiz şairlerden şiir aldığı olmuştu hatta, önceki yıllarda da olduğu gibi.

Serdar ÜNVER

İBRAHİM'E NAR

Çekse birden
Bir şey beni

Derin diye
Bilinesi –

Düşer evvel
Benden bile

Zifir bataak
Dinlemeden...

İçim bana
Benden fesat!

...

Orda bari
Efendice

Kalsa iyi
Demez miyim –

Ama benim
Sürtük içim

Gider yine
Beğenmeyip

Güle hızar
Nöbetini

... Nar olmaya
İbrahim'e!

Bursa'da yaşasaydı da İhsan hocamızın yıllığına girme garantisi yoktu yani o şair arkadaşım.

Burada yaşasaydı, ancak, belki şu olurdu: Hem sonuna kadar özgür bir birey, hem de sonuna kadar paylaşımcı ve arkadaş olabilmene mucizemsi ortamını görürdü ve yeryüzünde, yalnızlığımızla onun bir tezahürü olan bencilliğimizin yazgımız olmadığını...

Harun Balcı, Nevzat Çalikuşu, Ramis Dara, Nuri Demirci, Özlem Tezcan Dertsiz, Melih Elal, Gültekin Emre, Arif Erguvan, Yusuf Erten, Hilmi Haşal, Ahmet Özbek, Aydın Şimşek, Serdar Ünver, Sadık Yaşar, Betül Yazıcı.

TÜRKİYE DEFTERİ: KEMAL TAHİR'İN İZİNDE BİR DERGİ

Melih ELAL

Türkiye Defteri, Nisan 1971'de yayın yaşamına atılan bir dergi. Sahibi ve sorumlusu olarak Naci Çelik (Berksoy) görünse de geriplanda Hulki Aktunç'la Taylan Altuğ da vardır. Bu eksiklik 6. sayıda (Nisan '74) giderilir ve derginin kurucuları olarak künyede Hulki Aktunç, Taylan Altuğ, Naci Çelik adları yer alır. Dergiyi bu üç genç birlikte çıkarırlar. İlk sayıda edebiyat sorunlarına yönelik görüşlerini Aktunç, Aydınlar ve Hikâyemizin Doğuş Sorunları adlı incelemesiyle; Naci Çelik, Düzenin Edebiyatı adlı değinmesiyle; Altuğ da, Romanın Eşiğinde Kalan Hikâyeci adlı eleştirisiyle açıklarlar. Bu yazılar daha çok öykü üzerinedir, öyküye yönelik görüşleri dile getirir. Zaten bu ilk sayıda (Nisan '71) Leyla Erbil'den Bay Suret, Tomris Uyar'dan Sevdadır, Selim İleri'den Yıllar Var ki adlı üç öykü birden yayımlanır.

İlk sayı büyük yankı uyandırır ve yazın dünyasında, özellikle derginin yayıncılarının görüşleri, tartışma yaratır. Derginin çıkış tarihinin talihsiz bir zamana gelmesi (12 Mart '71 muhtırasının hemen sonrasına), tartışmalardan sonuç alınmasını engeller. Muhtıranın ardından ortaya çıkan siyasal oluşum, aydın ve yazarlara karşı baskıcı bir tutum izlemeye başlar. Bu baskıcı tutum, yazarların tutuklanarak, yıldırlarak yazın yaşamından uzaklaşmalarına ya da bir süre için susturulmalarına neden olur. *Türkiye Defteri* de bundan payını alır ve yayımına ara vermek zorunda kalır. Yayın çevrelerince tek sayılık bir girişim diye değerlendirilmeye başlanırken, iki yıl sekiz ay sonra 1973'ün Aralık ayı başında 2. sayısıyla yeniden okuruyla buluşur ve 19 ay boyunca düzenli olarak çıkar.

Yeniden yayımlanmaya başlayan *Türkiye Defteri*'nin (Aralık '73, s. 2) ilk sayfası 1973 Nisan'ında aramızdan ayrılan Kemal Tahir'in "Gerçekçi olabilmek çok zordur. Çünkü bir kez elde edilince sürgit kullanılmaz. Her durumda gerçekçiliği yeniden elde edip geliştirmek gerekir." sözüne ayrılır ve dergide Çetin Yetkin'in bu yazıyla, 12 Şubat 1970'te sol bölümler üstüne yaptığı uzun konuşma yayımlanır. Yine bu sayının ilk sayfalarında Güçlenen... Süren... başlıklı imzasız yazıda, geçen süre içindeki gelişmeler aktarıldıktan sonra, dergide yer alacak yazılar ve yazarlarla ilgili şu bilgiler verilir: "Derginin kapalı kaldığı sürece, yer bulabildikleri yayın organlarında edebi ve siyasi eylemlerini yürüten '*Türkiye Defteri*' yazarları, gelişigüzel bir adlar toplamının oluşturduğu 'idareci' dergi anlayışına karşıdır. Fakat belli birkaç adın kendi pazarlamasını yaptığı, sözde 'kadrocu' ahbap çavuş dergiciliğine daha da karşıdır. '*Türkiye Defteri*' her durum içinde, dışı kapalı değil dışı açıktır... Kolaycı ve gevelemeci 'gerçekçiliğe' karşı olan, sürekli bir devinimle 'her yeni durum karşısında yeniden elde edilen' gerçekçilikten yana, Marksizmi dünyayı anlayıp değiştirmede bir reçete değil bir yöntem sayan bütün yazarlar, bütün okurlar, '*Türkiye Defteri*'nin tabii üyeleridir".

5. sayıya (Mart '74) değin her sayıda derginin görüşlerini içeren imzasız bir yazı yayımlanır. 4. sayıda (Şubat '74) ilginç bir çalışma vardır. Ferit Güneri adlı İ. Ü. Sosyoloji Bölümü öğrencisi, Kemal Tahir ve Yaşar Kemal'e eşkıyalık üzerine 11 soru sormuştur. Yanıtlar *Türkiye Defteri*'nde yan yana çift sütunda yayımlanır. Böylece iki ünlü romancımızın aynı sorulara verdikleri farklı değerlendirmeleri, görüşleri yan yana görme, okuma olanağına kavuşur okur.

Türkiye Defteri'nin bir başka özelliği de düzenlediği özel sayılardır. 6. sayı (Nisan '74) Kemal Tahir'in birinci ölüm yıldönümü nedeniyle "Kemal Tahir İçin" özel sayısı olarak yayımlanır. Tektaş Ağaoğlu, Adalet Ağaoğlu, Hilmi Yavuz, İlhan Berk, Fakir Baykurt, Zühtü Bayar, İsmet Bozdağ, Kemal Tahir

üzerine yazarlar. Dergi yönetimi de yazara ait tüm notların, yazıların yayımlanarak, araştırmacıların hizmetine sunulmasını önerir. Bu doğrultuda daha önce ve sonra yayımlanan hemen her sayıda Kemal Tahir'le yapılmış söyleşi, banda alınmış konuşmalarının çözümü, yazarın günlükleri, mektupları, şiirleri yayımlanır. Sanki yazar yaşıyor ve dergiye yazı desteği veriyor gibidir.

8. sayı (Haziran '74) "Milli Gurur Nâzım Hikmet" özel sayıdır ve şairin Türkiye'de yayımlanmamış 34 şiirini de içerir. 10. sayı (Ağustos '74) "Orhan Kemal Ekmeğin Maceraları" özel sayıdır ve yazarın 43 kitabı ayrı ayrı değerlendirilir.

Türkiye Defteri'nin yayımlandığı yıllar, ilginç yıllardır. Dergi tam çıkacağı sırada 12 Mart muhtırası gelmiştir, yayımını sürdürürken de ordumuz Barış harekâtıyla Kıbrıs'a çıkar. Bunun hemen ardından da Amerikan ambargosu gelir. Bu günlere denk gelen 11. sayının (Eylül '74) bir bölümü "Emperyalizm ve Türkiye" konusuna ayrılır. 14. sayıda (Aralık '74) Devrimciyle Konuşmalar adıyla bir dizi başlatılır ve Muzaffer Erdost (s. 14), Fahri Erdinç (s. 17), Selahattin Hilav (s. 18) ile konuşulur. 16. sayının (Şubat '75) büyük bir bölümü Antonio Gramsci'nin *Hapishane Defterleri*'nin çevirisine (Çev: Sabahattin Yıldırım) ayrılır. 17. sayı (Mart '75) "Zorunlu Göçmen Fahri Erdinç" özel sayıdır. 20 sayıda (Haziran '75), Mustafa Suphi'nin 1912'de yayımlanan *Vazife-i Temdin* (Uygarlaşırma Görevi) adlı kitapçığı, yeniden yayımlanır.

Derginin hemen her sayısında Hulki Aktunç (17-20. sayıların dışında), Taylan Altuğ, Naci Çelik, Kemal Tahir (1. sayı dışında) imzalı yazılara rastlanır. 5. sayıya kadar dergide şiire yer verilmez. İlk kez Hilmi Yavuz (s. 5), Bedrettin Üzerine Şiirler'den bir bölümle *Türkiye Defteri*'nde yer alır. Daha sonra İlhan Berk, Behçet Necatigil, Metin Eloğlu gibi önemli birkaç şair şiirleriyle görülür. Dergide daha çok öykü yer bulur. Kerim Korcan, Demirtaş Ceyhan, Fahri Erdinç, Kemal Tahir, Adalet Ağaoğlu'nun yanında sıkça Hulki Aktunç'un öyküleriyle karşılaşırız. Kimi sayılarda birden fazla öykü yayımlanır.

Türkiye Yazıları, 16,5 x 24 cm boyutlarında, karton kapaklı, üçüncü hamur kâğıda basılan, sayfa sayısı 40 ile 120 arasında değişen bir dergidir. Kapağın üst bölümünü kaplayacak şekilde derginin adı (sözcüklerin başı da küçük harfle), sağ kenarda, ortadan yukarıya doğru "aylık edebiyat- siyaset dergisi" ibaresi, başlığın sol altında yayım tarihi ve sayısı, kapağın ortasında ve altında yazarların grafik portreleri ya da fotoğrafları yer alır. Geriye kalan boş alanlardaysa derginin içindeki önemli bulunan yazılar duyurulur. Bu kapak düzeni 11. sayıda değişir ve ardından bir iki sayıda bir değişiklikte uğrar. Tek değişmeyen şey derginin adının kapağın üstünde aynı yazı karakteriyle ama farklı boyutlarda yer almasıdır. Derginin sahibi ve sorumlusu baştan sona Naci Çelik'tir. 17. sayıdan itibaren soyadını da (Berksoy) kullanır. Daha önce de belirttiğim gibi 6. sayıda derginin künyesine kurucuları bölümü eklenir. Zaten ilk sayıları incelediğinizde derginin bu üç ad tarafından çıkarılmakta olduğunu anlarsınız. Bu üçlü derginin yayımını sürdürürken 15. sayıya gelindiğinde bir şeyler olur ve künyedeki kurucular listesinden Hulki Aktunç'un adı çıkarılır. 16. sayıda yeniden kurucu olur, 17. sayıdan itibaren Aktunç'la birlikte Taylan Altuğ da bu listeden çıkarılır. Bu garip bir durumdur. Aynı zamanda da dergide birtakım işlerin yolunda gitmediğinin göstergesidir. İşte tam da bu sayıda, 17. sayıda, derginin sahibi ve sorumlusu Naci Çelik, birden Çelik Berksoy olur. Berksoy da, yükü üç sayıdan fazla taşıyamaz.

Türkiye Defteri, yayımı süresince ilk sayısında belirttiği kurallara uyar, "gerçekçiliği yeniden ele alıp geliştirmeye çalışır". Bunu yaparken edebiyattan biraz uzaklaşır, politik ağırlıklı bir dergiye dönüşür, ama bunu zaten okuruna kapağında deklare etmektedir de... Son sayı olan 20. sayıya (Haziran '75) gelindiğinde ilk sayfalarda Metin Eloğlu "Söz" adlı şiirine "Çağ sözünü tuttu mu?" dizesiyle başlar. Evet, çağ sözünü tuttu mu, onu bilemem; ama *Türkiye Defteri*'ne gelince sözünü tuttu. Hadi, Eloğlu'nun dizesiyle bitirelim sözü: "Tutmaz olur mu!"

GAM**Re**

re-simli romanlar düştü elimden
rayından çıktı gül yüklü tren

bavulumu yitirdim sarhoş bir istasyonda
ilk mayına bastı çiçekli düşüncem

renkler girdi birbirine acemi tuvalimde
saklandım, kaçtım bıçak çeken şehirden

büyüyorken ateşim, odunları çaldılar
üşüdüm geceleri, yalancıydı paltolar

rüzgârımdan ürktüm, sığındım bir limana
ışık çalarken orman en gizemli perdeden

yanlış Keremlere yandım, yanlış cemrelere
acı oklar yerleşti gamzelerime

düştüm evet, görünmeyen bir yükseltiden
bu yüzden yazım kışım yara be-re

Sadık YAŞAR**ÖDEV**

ata binip kılıç sallayacaksın, salla
sonra en uzun kara sınırlarını
çizeceksin kan dolu kalemle çiz.
ezberle sonra iklimleri böl çıkar
toplayacaksın ganimet bu ya, toplu
yurdun saadetini okuyacaksın
belirli gün ve haftalarla, oku
yere çöp atma, ant iç, adım at
kopya çekme, ellerinde karbon
ellerinde binlerce senden yapmışlar
çek çek yurdun omuzlarında
yükselecek yükselecek, dibe dibe
ineceksin in, ah kör iskelet!

çantana omzunda seni leylekler getirmiş
unutursan dayağın ucundan yürü
yüzünü kapatma sen sen ol
bu şehir denen sırttan geçerken
safralarını at, dilini yılana benzetme
göğe çıkıp el sallayacaksın, salla
bir çocuk ölebilir aşağıda, rozetini düşürme

ATLARIN SESİ

Güneşin kanından doğuyor yele
Rüzgârın kalbinden geçiyor
Doruğunda dağın ten.
Beyazdan siyaha atlıyor
Atların ayaklarında zaman.

*Seversin atları, dillerinden konuşmayı.
Mahmut Temizyürek de sever, Abbas Sayar da.*

Beni de seversin toprak kokusunda
Çürüyen insan varlığındaki kan.
Tanıştırır gözlerimizi toynakların terinde.
Parçalanmış bu çağ
Atları da anlatır kekeme bir hidayetle.
Bir mektuptan bir mektuba uzarken yol
Yolcu sessizce çekilir yoldan.

Seversin atları gölgenin dilinde *Neruda* da sever
Kızaran ekinlerin ağzında, siyah bir yol *Mallarmé*.

Saatlerimiz çoktan öldü, şehrin yanık teninden
Geçip gidiyoruz. Öylesine bir yakarış, yaşayış.
Varla yok arasından, dağa dön, kendine.
Ellerimi incelt ellerinle, ırmağa bak, rüzgâra
Öğrenemediğin ne varsa sor atlara..

Yedi yerinden yedi donu öpüyor Hafız.
Bilmediğimiz her şey zamanın kalın derisi sadece

Atları özlüyorum, yılının suyuyla dönerken evim
Can cemali yokluyor güneşin kanı doğuyu:

*“bu yüzden baylar, ben bir atla
sohbete gidiyorum
... bütün haftam dolu”*

Hilmi HAŞAL**KIYI DEFTERİ**

Kolayına gelsin harf farelerinin; tutuyorum acı sesi
çakıllar çat çat, çakırkeyif, Araf kedileri uyanırken
“varlığımız araz, yokluğumuz maraz mavide” diye
azarlıyor miyaav yankıları, parçalanıp avlulara; tiz
bir ölüm demirlemesi, kaynar kahriyle kirlenen su

yutkunuyorum, açıklarda/diplerde batmış kitaplar
yaralı yüzyılı sırtlamış kapı eşikleri, soytarı tayfası
saldırıyor, çokluğa övünmüş benzerlik zarfı kin'in
yosun tutuyor sanal görüntüler, yüzlerde hece hattı
şifresi kırık alışkanlıklar, belini getiriyor yalanların
her yanılığın enkazının altında aşk eskisi, yeni çalım
ya taht ya da tabut, son oyunun ertesine uyarlı denk

akıllarda buz tutuyor, duygu külhanına rağmen yazı
prangalı ömürler çöküyor; işte mat hamlesi azrailin
insan ne sevdiyse kendine çelenktir, anılarca teselli
zamana “pat” çekiyor, itinalı kedi patileri damlarda
kalakalıyor geçmiş; karalama/sınama çentikleri dilin.

KEDİ KÂBUSU

Nuri DEMİRCİ

Şiir kitabının arka sayfasına yazdırmış Doğan Işıksaçan, İstanbul'a ve birisine tutkulu olduğunu; yengeç kahverengisini, karides sarısını, romu ve mokasen ayakkabılarını sevdiğini ve soyadının Kayıkçı olmasını istediğini.

Denizin dudağında, Anadolukavağı'nda yaşıyordu. Bu yüzden, yengeçleri, karidesleri, denize karşı ağdalanan romla dilini buluşturmayı sevmesi; soyadı hanesini, en sıkı arkadaşları olan kayıkçılarla, olmazsa balıkçılarla bezemek istemesi anlaşılabilir bir şeydi. İstanbul'a ve birisine (Feriha mı, Neşe mi) tutkulu oluşunda da anlaşılmaz bir şey yoktu da, şu mokasen ayakkabılar... Onların hayatında kapladığı yerin eni boyu neydi, bulup çıkaramıyordum.

İpuçları varmış meğer. Örneğin, bir boy fotoğrafından yola çıkarak ayakkabıların anlamına varılabilmiş.

Doğan Işıksaçan'ın bel omurlarıyla ilgili sıkıntıları vardı. Birbirlerine kenetlenerek belli bir düzen içinde bir sıra oluşturmaları gereken bu omurlardan bazıları yerlerinde duramamış, ortalarındaki delikten akıllı uslu akıp giden omuriliği de peşlerinden sürükleyerek üç milim sağa beş milim sola kaymışlardı. Kara röntgen kâğıtlarına düşmüş beyaz biçimlere bakanlar, hımm demişlerdi, *hernie diskal*, evet!

Sıkıntıları gündelik yaşamını aksatmaya başlayınca, Doğan Işıksaçan kalktı Paris'e, bu işlerden anlayanların görev yaptığı bir hastaneye gitti ve orada yeşil örtülerin altına yüzükoyun uzandı.

Narkozun etkisi geçtikten sonra, sağma soluna ve gövdesinin uçlarına kulak kabarttı, kendini dinledi ve bacaklarına söz geçiremediğini anladı.

Hastaneden, onun adına sipariş edilen bir tekerlekli sandalyeye; bu sandalyeye, bir iskelenin ucunda asılı duran aşınmış bir traktör lastiği gibi bağlanmış olarak ayrıldı.

*Onun başı yoktu
Benim ayaklarım
Benim sonum yoktu
İlik bir kandı alınma yapışık
Soğuk bir reklamdı (Hernie Discal)*

Bu dizeleri yazdı, ayakta duramayışını yazdı, boyası bozulmayan ayakkabılarını: Biblo mokasenlerini yazdı ve bu yazma sürecini *Kedinin Yeni Görevi* olarak tanımladı.

Yazdığı şiirleri kitap düzeninde bir sıraya soktu. Birinci sayfaya,

*Bir gün Minerva kedi yengeç
Bir gün kedi yengeç Minerva
Kıskaçla kuyrukla güzellikle
Kuyrukla güzellikle kıskaçla
Aklın adımına uydular*

dizelerini koydu ve yayıncısına, kitabımı Neşe'ye ithaf edeceğini söyledi. Sonra bir şey daha ekledi: "Kitabın arka kapağına ayakta çekilmiş bir resmimi koyalım."

Paris'te, hastaneye yatmadan önce çekilmiş böyle bir fotoğrafı vardı: Takım elbiseli, çizgili kravatlı, bir merdivenin üst basamağında, elleri pantolonun cebinde, gülümserken, bıyıklı ve ayağında mokasen ayakkabılar.

O fotoğraf kullanıldı.

Arka kapaktaki bu resmin altına "3 lira" yazılmasına ses çıkarmadı.

2 Nisan 1969. Doğan Işıksaçan, *Ağlama Feriha* ve *Kedinin Yeni Görevi* adlı kitaplarını adıma imzaladı ve sonra bütün izlerini sildi, ortadan kayboldu.

Mokasenleri iz bırakıyor olsaydı, onu bulurdum.

Şimdi o, 74 yaşına ulaşmış bir noktadır, yaşıyorsa. Mutlaka bir sahil kasabasıdır; bir yolun kıyısında. Orada, görevini yapmış kediler için bir yaya geçidi açılın diye bekliyordur.

*

Bayan Y., karaciğerindeki tümörden kurtulmanın yolunu bulduğunu bildiriyor bana. Bu haberin içinde, birdenbire havalanan kuşların sevinçli kanat seslerinin olması beklenir değil mi? Hayır: Sesinde coşku yok; coşkunun küçücük bir kırıntısı bile yok. Köşedeki bakkaldan bir paket sigara, iki yüz gram kabak çekirdeği alırken ayaküstü bir şişe maden suyu içtiğini, bunun da kendisine iyi geldiğini söyler gibi konuşuyor telefona:

"-Karaciğerimi çürütebilirim eğer" diyor, "tümörü de çürütmüş ve böylece ondan kurtulmuş olurum."

Tümöre, sanki bir kediymiş gibi davranabileceğini sanıyor: Zehirli ciğerini ince ince doğrayarak, adına Periton denmiş bir gazetenin üzerinde kedinin önüne koyacak ve kediyi zehirleyerek öldürecek; düşündüğü bu.

Sadece tümöre değil, hayatına da tıpkı bir kediymiş gibi davrandığını seziyorum: Zehirlenmiş, altın sarısı bir ciltle kaplanmış gövdesini, sırt izleriyle dolu, lekeleri soldurulmuş ama tam temizlenememiş bir hastane çarşafının üzerine koyacak ve gözden çıkardığı hayatın önüne upuzun uzanacak.

Bu arada kendini çekici kılmayı, hem hayata hem de hayatın içine sinen ölüme şirin görünmeyi de düşünecektir: Gözkapaklarına yaldızlı mavi iki fırça darbesi konduracak, kirpiklerinin dibine dört siyah çizgi çekecek; tüpünden dönerek çıkarken göz kamaştıran kıpkırmızı dudak boyasının ezberlenmiş biçimini alıp ağızına yerleştirecek; sonra, elmacık kemiklerinin üstünü pudra zerrelereyle okşayacaktır. Bu arada, yeniden çıkmaya başlayan saçlarının biçime gelmeyen başkaldırışını siyah bir örtüyle gizlemeyi de ihmal etmeyecektir.

Fazladan çıkıp gelen bir mide kanaması tasarısını bozmasa eğer, böyle makyajlı bir ciğer olarak koyacaktır kendini, hayat kedisinin önüne.

Asla söylemeyecek ama, ben biliyorum: Zehirlemeye çalıştığı hayatı seviyor; düşündüğünden ve dışarıya gösterdiğinden çok seviyor. Beyaz uzun tüylü, sırnaşık, kalın kuyruklu, şımartılmaya hazır bir oyuncu çünkü, peşine düştüğü ve enerjisini giyinmek istediği kedi.

Oysa bu mağrur ve umursamaz kedi, onun sandığı gibi bir kedi olmadı hiçbir zaman. Bilge Karasu'yu doğrulamak için elinden gelen her şeyi yaptı ve bundan böyle başka bir şey yapmayacak: "*Kedi sevmek, kedinin, kendisini seven karşısındaki umursamaz bağımsızlığını baştan kabul etmektir.*"

Böyle bir kediydi onunki de: Tırnaklarını patilerine gizlemiş, sivri dişli.

Bir şeyi daha yanlış hesapladı Bayan Y.: Hayatın, hayatlarımızın, virajsız, kavşaksız inişi ve yokuşu olmayan dümdüz bir yolun üzerinde gittiğini sandı. Diyorum ama, sanmadı aslında; öyle olmadığını biliyordu, öyle olsun istiyordu. Bu kolaydı, önümüzü gördüğümüzde huzuru da önümüz sıra yürür görürüz. Bunu özledi, böyle olsun istedi. Yoksa, bunca zamanın kedili kadını, kedilerin, hele hayat kedisinin, bir o yana bir bu yana, şaşırta sonuz zigler, zaglar çizdiğini, biçimine girdiği gövdelerin üstüne basarak kaldırımlardan kaldırımlara geçtiğini ve menzilin böyle tükettiğini bilmez mi?

*

Milan Kundera'nın *Ölümsüzlük*'ünde kendine yer bulan Bernard, kimin, hangi nedenle verdiğini bilmediği bir "Tam Eşeklik Diploması" ile ödüllendirildiğinden beri aşağılanmışlık duygusuyla yaşıyor ve bu belge yüzünden kendini başarısız, gereksiz ve mutsuz hissediyordu.

Bir gün, sevgilisi Laura'nın evine, işte bu karanlık düşüncelerle geldi. Dışarıda yemek yiyeceklerdi; Laura, giyinmek için yan odaya geçti, Bernard da, salonda onun siyam kedisine yalnız kaldı. Kedinin sevgilisi için kutsal olduğunu biliyordu; bu yüzden -ona karşı özel bir sempati duymadığı halde- her karşılaştıklarında kediyle ilgilenmesi, onu okşaması gerektiğine inandırmıştı kendini. Karanlık düşüncelerle gölgelenmiş bu inançla dalgın, kendiliğinden, iradesinin dışında, biçim olarak sevmek için, ama sevmeyi aklına getirmeden, elini kediye uzattı. Hayvan hırlayarak ısırdı onu. Bernard öfkeleni, sırtını kamburlaştırarak hırıltılar çıkararak kediye yumruğuyla karşılık vermeye hazırlandı. Tam bu sırada, kapıda dikilip kendisini izleyen Laura'yı farketti. "Hayır" dedi Laura, "cezalandırmana gerek yok. Yanlış bir şey yapmadı kesinlikle. Okşandığı zaman dalgınlığı kabul etmez. Ben de öyleyimdir. Yanımdaki birinin başka şeyler düşünmesine katlanamam."

Milan Kundera, denemelerini kurar, kurgular ve bunları, ucunu bucağını bulamadığı imgelem ağının hamağında buluşturup romana dönüştürürken, yeni bir şey yaptığını biliyor; romana bir de buradan bakalım, diyor. Yani o, yeni bir kedi olarak, önünden gelip geçen kısa parkurlu eski farelerle ilgilenmiyor bile. Onlar bir bacaklarından bağlular zaten; iki bacağından, üç bacağından, dört bacağından bağlanmış hallerini yazmayı anlamsız buluyor.

Kundera'nın, söz ve kurgu ustalığı ile yeni imgelem alanları açan bakışı, kaç yazarı ne biçimde etkilemiştir, bunu bilmiyorum. Şunu biliyorum: Kundera'nın yeni romanı, biçemi, tarzı, yolu, yordamıyla bir "bağlanmış eski fare" durumuna getirmiştir; getirilmemişse getirilecektir; bu kesin. İster istemez, tıpkı bir Breton, bir Sartre kuşağının oluşması gibi, bir Kundera kuşağı oluşacaktır, oluşmamışsa.

Bildiğim bir örnek var:

Şebnem İşigüzel bu izi izleyen bir kedi.

O, tutulmuş fareleri yakalama ustası olma yolunda bir kavşağa, belki kendi kavşağına ulaşma çabasında. Kundera gibi o da, tek ya da dört bacağından bağlanmış farelerin peşinde değil. Peki, ne yapıyor? O, yakalanmış, hatta ayıklanmış farelerle dolu tabakların bulunduğu masaya sandalyesini yanaştırıyor ve teklif beklemeden on parmağını da kullanarak atıştırıyor duruyor.

Şebnem İşigüzel, tam bir kedi; atak ve umursamaz. Hayatın kedisine 'var olma' koşulunda anlaşmış, onunla ortak bir yaşam şekli saptamış.

O, atak ve umursamaz tavrıyla, başkalarının hazırladığı masalara her oturduğunda, ev sahibi gibi davranıyor ve anlaşma yaptığı hayat kedisini de yanındaki sandalyeye oturtuyor.

Şebnem İşigüzel açık sözlü bir kedi; gizlisi saklısı yok: "Siz kötü bir yazar ama kurnaz bir insansınız" dedirtiyor kendine. Edebi hırsızlıklardan, aşırılmış cümlelerin cilalanmış halini kullanmaktan ve dedektif yazarlıktan bahsederek tanımlıyor kendini. Tam bir "Yaptım, yapıyorum, yapacağım; size ne?" tavrı bu.

Şebnem İşigüzel, varolmayan hayal gücünün yerine cesaret koyan bir kedi, aynı zamanda. Başkalarından öğrendiği fare yeme yöntemlerini kendine göre geliştirmeyi, aşırıya vurdurmayı seviyor ve böylece farklılaştığını sanarak kendi sanal ufkunu oluşturuyor.

Şebnem İşigüzel'in keyifle oturduğu masalardan biri de, hiç kuşkusuz Milan Kundera'nın masası. "Ölümsüzlük"ü ben yazmak isterdim" hayıflanışından belli bu. Ama, pes etmediği de kesin: *Ölümsüzlük*'ü yazamamanın acısını, *Çöplük*'ü yazarak bastırmaya çalışmış.

Kundera, "Yürüyordu ve büyük bir otoyola çıktı. Arabalar birbirini peşi sıra geçip gidiyordu." diye anlatır, yolun orta yerine oturarak ölmek isteyen kadının durumunu. O halde Şebnem de Leyla'yı yolun orta yerine oturarak ölmesi için Alibeyköy sırtlarına tırmandırarak ve otoyol kenarına çıkacaktır.

Kundera, kitabın Rastlantı bölümünde, ara bölümlere numara verirken, tek sayıları adsız kadına, çift sayıları Agnès'e mi ayırmış; o halde Şebnem, *Çöplük*'ün 7. bölüme şöyle başlayacaktır: "Tek rakamlar Leyla'nın."

Ayrıntılar çoğaltılabilir bu örneğe bakarak, acaba diyorun, kedilerde yeni bir organ mı oluştu? Ya da vardı da bugüne kadar kimseler farkına mı varamadı? Kuyruklarının ucunda, tüylerin arasına gizlenmiş bir iğne-doku ya da sadece kendilerine batan, içe doğru bükülmüş bir çakı çıkırtısı?

Öyle olmalı; diyor ki bir kedi şair, Gölgelemin Oyunu'nda: "devinimlerin hareketi". Bir başkası: "kimseler görmüyor içimden sökülen nehirlerin gürültüsünü" diyor ve şöyle bitiriyor: "acının kompetanı oldum / koyver beni ölüme anne"

Evet, şiir ülkesinin Mor İntiharları, bunlar.

Kedi ve korkuluk.

Kedi korkulukları.

Korkuluk kediler.

*

Sonunda başka bir şey yaptı Bayan Y. Bir pazar günü, dördüncü kattan aşağı attı, birbirine benzeyen, birbiri olan kediyle hayatı. Sonra, asansörle alt kattaki morga indi, kimselere görünmeden arka kapıdan çıktı, onları bahçe duvarının dibinde buldu. Yanlarına sindi. Küçük bir nokta oluşturdu ve binlerce noktanın arasında, birlikte kayboldular.

Şimdi, o noktalardan bir nokta olarak, o noktalarla beraber, tutmayan bir hesabın içinde çürüyorlar.

Elleri paftalı, resmi bıyıklı adamlar, çok basamaklı, dik merdivenli üst geçitler kondurdular yolların kubbesine.

Hiçbirinin aklına kediler için, bir tek yaya geçidi yapmak gelmedi.

*

Enis Batur haklı, *Kediler Krallara Bakabilir*. Bakmalıdır. Çünkü, onların her biri birer korkuluktur ve kimi şapkalıdır.

Şapkalı olanlar, krallara bakarlarken şapkalarını çıkarmazlar.

ÇATIR ÇATIR ÇAĞLAÇAKIR

Gültekin EMRE

Ahmet Günbaş'ın şiiri denince aklıma hep sıcaklık, yalnızlık geliyor ilkin. Sonra da haddini bilen dizeler, imgeler ve şiirlerini düşünüyorum. Abartı ve şaşırtmadan uzak, çevresini gözlemeyi ihmal etmeyen bir şairin yüreğinde birikenlerin dışa vurumu olarak şiirseverlerle buluşan şiirleri geliyor gözümün önüne. "Kıyamet", "Çağlaçakır", "Yalnızlık Suları", "Şairler, Şiirler" ve "Şiir Gibiler" bölümlerinden oluşan son şiirlerin toplamı *Çağlaçakır*'da şiirini daha da ileri mevzilere ulaştırmayı başarıyor Ahmet Günbaş. "kırçıl denizlerin" sularında boğulmadan, "suların sabrı"na güvenip, "Gözü kara marşlar" eşliğinde yol aldırıyor şiirlerine ironiyi elden bırakmadan.

"Yıldızlarını cımbızla toplamış" gecede, çöl takvimi "Kumlu yaşlar" dökse de, "Mitrilyöz çiçekleri" duygusuz dursa da karşımızda "kül ve zincir" de girecektir yaşamımıza elbette. Bizimle birlikte yol alan "Kartvizitini yitirmiş bir ömür"dür nasıl olsa. Onun yazdıklarında beni derinden sarsan bir şeyler bulmuşumdur hep. Yolumun üstünde "ten kokulu yağmur" beni bekliyorsa, ben bu imgeden nasıl etkilenmem? Beni şiirin "bakir göğüne" savuruyorsa dizeleriyle, daha ne isterim ondan?.. Ahmet Günbaş'ın şiirinde "Hiç kullanılmamış çığlıklar"a da rastlarız, çünkü bu 'çığlıklar' ona özgüdür ve bana, bunun özgün olduğunu da sezdirir ne yapıp edip. Sonra, şu dizeyi hangimiz unutabiliriz ki onca tünele girmiş çıkmış, ama birimizin aklına böyle etkileyici bir dize söylemek, yazmak gelmemişken: "Bir tünelin güneş gören uykusu" bizi nerelere alıp götürmez ki! Eve barka sığmayan şarkılara, gün görmüş çeşmeye, "Yamaçlardan inip çıkan anılar"a da ustaca ve sessiz bir biçimde alıp götürür bizi Ahmet Günbaş. Hele "Önümüz arkamız ayrılık" ise, "Aşk olup savrul"maktan başka çaremiz var mı? Bir şair âşık olur da "şiir olup" yağmaz mı yaralandığı uzaklığında. Bize, bir zelzele çöküntüsü, korkusu da yaşatmaz "Deprem" başlıklı şiiriyle: Tersine olabilecek duygu sarsıntılarını samimi bir biçimde sezdirmeyi de ihmal etmez. Üstelik, bizi "gurbetin raylarına" götürür "hercai şarkılarla" kalbimizin söküğünü teyellemek için. Sevgilinin ardından armağan kalan yalnızlıklarda da ağırlıyor okurunu Ahmet Günbaş: "Rüzgârın bulur izimi / hangi kuytuya sinsen"

Bir ara 'şair, ozan ve şiir üstüne şiirler' seçkisine kalkışmıştım. Şiiri yaratanla, yaratılanın aynı çatıda buluşmasının yararlı olacağını düşünmüş, epeyce malzeme de toparlamıştım. Sonra yayınevinde koca koca dosyalar kayboldu, sonra yayınevi de kapandı ve benim emeklerim de boşa gitti. Ahmet Günbaş'ın şairleri ele alan şiirlerini görünce, okuyunca selâm ve saygı niyetine aldım dizeleri, imgelerle çizdiği portre denemelerini: Cemal Süreya ile başlıyor bu bölüm: "*Gül sektirirdi bir adam / yokyoksul bahçemize*"de sevdiği şaire ustaca sokulmaya çalışıyor o. Sonra, Orhan Veli'ye sıra geliyor şu dizelerin hakkını vere vere: "*Şair misin / Denize doğru gideceksin*". Öyle ya, şairler ya dağa, ya da denize dönerler yüzlerini, bir de sevgiliye. Ülkü Tamer'e ithaf edilen "Serçe" başlıklı şiirde şu iki dizeyle sevilen şaire yaklaşıyor bizi Ahmet Günbaş: "*Ey benim külkanatlı onurum / Gidersen balkonumu da yaz göçe*". İyi ki "türküye" su vermeye giden bir "Ülkü Abi"imiz de var! Özcan Yalım da "Körkütük" yüklenmiştir "onca kederi", dizeyi ve yaşamı. Veysel Çolak, "Kül Sesleri"yle ağırlanıyor uzun bir koşunun şairi olarak. Betül Tarıman ise ellerini yitirmiş "Kırgın bir tambur" imgesiyle yer alıyor yakın geçmişimize bakıp. Hüseyin Alemdar, "Kapalı Gişe" oynanan bir oyunun tek oyuncusudur. Abdülkadir Budak, "Taşralı Gül" satıcısıdır şiirimizin ortasında. Bülent Güldal'da şiir "Geri çekilmiştir" yeni mevziler için. Zafer Ekin Karabay, "İç Kanama"lı "İpşilik" olarak gözümüzün önüne gelir. Şu dizeler ise Türkiye'nin imgesel düzeydeki fotoğrafı değilse, nedir peki? "*Şimdi soyağaçlarının en körpe dalında / içi mor kanamalı cesetler sarkar*". Zeynep Uzunbay, "Yangıncı"dır, çünkü "*Vadesiz yangınlar / ondan*

sorulur". "*Bütün yüzlerin eskidiği saatte*" karşısında görmekten mutluluk duyduğu bir dostudur Halim Yazıcı. Oğuz Tünbaş, "Gül Yangını" devşirendir. Osman Serhat, "Bakışlarındaki güzü"

Betül YAZICI

KARANLIKTA DANS

takma isimler uyduruyorum kendime
unuttuklarımın peşinden gidiyorum
kendimi kıskanan biriyim belki
siz hiç tanıyorsunuz
hayal gücümü kumbaramda biriktirmiştim
kimseye söylemeyin ölümsüzlük satın alacağımı
bilirsiniz gelecek iyi günler içindir şiirler
hepsini tersinden okuyacağım

elma şekerimin sapını takıp baş aşağı ediyorum dünyayı
tüm kadınların etekleri havalanıyor
küçük sürprizler serpiştiriyorum cümlelerimin sonuna
şehirlerin üstüne altın tozu

başı boş notaları toplayıp tren raylarından
asıq yüzlere gülen dudaklar dikiyorum
benekli kostümleriyle diz çöküp yalvarıyor palyaço
harfe iniyor bir çocuk
bense dudaklarınızdan gözlerinize
sevecekseniz profilden sevin beni

Harun BALCI

ARK

gidip suya yanaşır kadınlar
kıyıya
omzumdan artan öpüşleriyle

nedense ilkin kıyıyı öğrenmiştir kadınlar
taşlardan gelen bu sessizliği

çünkü taş, sessizdir.
hem de ilk sessizdir bütün alfabelerin
ilk sessizidir ve
sonraki sessizlerden: askıdan,
çıbandan, bir ermeni türküsünden
daha sessizdir.

gizleyemeyen bir şair - dost olarak yer alıyor kitapta. Sonra, Ahmet Haşim'in o ünlü "Merdiven" şiirine gönderme bir şiirle yoluna devam ediyor: "*Merdiven ey Haşim'in merdiveni / Sessizliğin ürkütüyor serdümeni*". "Yaman Şiir"deki şu iki dizeyi kolay kolay unutamayacağım: "*İnerdi kirpiklerinden yorgun bir tren / Gurbetini çağırır gibi ötelere*"

Ahmet Günbaş'ın *Çağlaçakır*'da yer alan şiirleri okurken "Bahar" bastı geçtiğim "her yeri" "terli bir türkünün kolun"da Şunun bilinmesini de isterim: o, yaşamın her alanında şiirsel bir yolculuğa çıkardı beni, yapyalın ve içten dizelerle.

Arif ERGUVAN

ÇORAK

sus/uyor
aysberklerin yangınıyla
zor zanaat kuş olmak
deveye
kar/a doydum bu gece
gece ben içre bir hece
yse darlanıyor düş/eyazmaya
sağır elleri
un yolcu başak han

Ahmet ÖZBEK

İSMİN HIÇ SOLMAYACAK YAKAMOZLARIN SOLDUĞU YERDE

*'şirim'e ...
o ince rüyaya*

gözleri
gül kıyası
iki kirpik arasından
akan
turkuvaz nehir
anlamı sis
bir pul kadar ince
köşesi kül
gizi derince
su akşamı
yakamozların
solduğu yerde
parıldayan mehtap
bakışında şebboy sevgili
titreşirken
serin uykusunda deniz
unutulmuş
bir çift göz düşer
narın suya
ay ışığının
pul pul
geceye dağıldığı yerde
ve yalnızlığın
çok derininde
karanlık sözcüklerden
seçilmiş ismi
işlemeli hüznü
kül hülyalarıyla sevgili
-anımsanınca
gülümseven
bir ad'dır şimdi
tül kirpiklerinde
kibir
ve lale,

ay yüzünde
cilde kokusu

mavi suda nilüfer

SAFFET

Nevzat ÇALIKUŞU

Ölümünün birinci yılında kendisini derin bir hüznün ve özlemle hatırladığımız Saffet, Kırklareli'nde doğmuş, ama edebi varoluşunu Bursa'da gerçekleştirmişti. Şiirlerine ve yazılarına çeşitli dergilerde rastlıyorduk. Sonra onu Metin Güven'in hayat arkadaşı olarak tanıdık. Fakat onun şiir sesinin farkını ve yakıcılığını iyice anlamamız *Yangın Bela Kül*¹ kitabının yayımlanmasıyla oldu.

Şairliği kadar saygın şiir düşünürlüğü ile edebiyatımız için önem taşıyan Metin Güven *Yangın Bela Kül*'ün arka kapağında yer alan notunda şunları söyler Saffet için: "Kimilerince 'yitik kuşak' olarak adlandırılan, 80'li yılların, şiirlerini kitap olarak paylaşımında biraz gecikmiş tanıklarından biridir Saffet Soyöz... İki kere ikinin dört etmediğini görmüş, yalnızca siyahı ve beyazı değil, griyi de öğrenmiş, olabileceklele avunmayı değil, 'olan'ı göğüslemiş, kendilerini 'birey' olarak da sırtlamış, dağ gibi yüceldikçe, deniz gibi derinleşmiş bu kuşağın birçok belirgin özelliğini taşımaktadır ozan'ın şiiri. Dergilerde yayımlanmış ve yayımlanmamış şiirlerinin birlikte yer aldığı bu kitabını okuduğunuzda yangının ve külün derinliklerinde o da vardı diyeceksiniz".

Saffet'in kitabı "Denizleri Damlalarından", "Efsane" ve "Yangın, Bela, Kül" adlarını taşıyan üç bölümden meydana gelmiştir. İlk bölümde yer alan "Özgeçmiş" şiirinde şairin yaşamını lirik bir söyleyişle resmettiğini görüyoruz. "her yıl biraz yaşadım çocukluğumu" dizesiyle başlayan şiir "acıda mahsur kaldım yıllar yılı" dizesiyle bir yaşam özetine dönüşür ve "Orhan Veli'nin ağlamasını duyamazsınız belki / duyamazsınız mısralarında ama / benimkini bi dinleseniz, duyarsınız, canım çıksın" diye biter. Saffet'in bütün şiirlerine ince bir sızı eşlik eder. Kitapta yer alan kırk şiirde de acıyla yoğrulmuş bir hüznün vardır. Çünkü o bir şiirinde "insanları sevdalı severim ben / sevdaları hüznü..."² diyebilirdi. Saffet onca zorluğun içinde alayı da elden bırakmaz. "...şeytan diyor ki: / -git / çelik pazulu bir güneş / henüz sıyrılmamışken lacivert pelerininden / git / son bir kez avuçla kekik kokularını / öl sonra / dayayıp şakaklarına namluyu / öl ıssız kayaların ardında // beyler / ayıp olmuyor mu ölmek / yere göğe sığmaz insanların yanında?"

Birlikte katıldığımız 4. Bursa Edebiyat Günleri'nde "İstem ve Sistem-dışı Bir Yazar: Leyla Erbil" başlıklı bildirisinde "Elbette biliyorum, bu toplumda bir kadın, aydın bir kadın ve ozan olduğum için, öznelliğim de karıştı bu işe" diyerek, Erbil'le kendi arasında koşutluk kuran Saffet, aynı yaklaşımı bildirisini sonlarken de sürdürür: "Yazarken; beğenilip beğenilmeyeceğini, eleştirmenlerin ne deyip demeyeceğini, kaç satacağımı düşünmeyen, yazdıktan sonra da piyasa işlerini kıvrıramayan, oradan oraya boy göstermeyi, kendini satmayı hiç bilemeyen (yani tam anlamıyla sistem-dışı olan)"³ Erbil gibi yazarlar, Saffet gibi şairler "hep var olacaktır bu dünyada."⁴ Bildirisini sunduğu oturumun ardından yaptığımız söyleşide Saffet'in de her şeye rağmen şair olmuş bir şair olduğu gerçeği ışığıyordu gözlerinde.

İpek Dili şiir seçkisini yayımladığımız günlerden birinde el yazısıyla bir şiirini getirmişti Yeşil'deki kitabevime. Beraber geldiği küçük kızına şiirinin telifini çikolata olarak ödememe rağmen yayımlama imkânı bulamamıştım o şiirini. İşte o şiirle bu anma yazısını bitirmek istiyordum. Lakin o ağır, oturaklı ve Saffet'in tüm duyarlılıklarını nefis bir bütünlükle ortaya koyan şiirini -arşivimdeki karmaşadan ötürü- bu yazıyı bitirene kadar bulamadım. Ölümünün yıldönümünde Saffet ve onun gibi gidenleri -hiç değilse yürekleri gülümsemin diye- şu dizelerle analım: "Siyah Türkiye, karşı koymanın sessizliği / ışığını yitirmiş bir gün daha / her ölüm bir güneş tutulması / bir kırık deniz feneri / lekeler bırakan sesten yüzleri kirli / akan kanı heceleyen çocuklar: /-yüreklarin gülümsemesi birden."⁵

1- Saffet Soyöz, *Yangın Bela Kül*, Prospero Yayınları, Ankara 1995.

2- *Age*'deki şiirlerinden.

3- Saffet Soyöz, *Uludağ'ın Etekleri Gümüşten*, Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı Yayını, Bursa 1999.

4- Age'deki bildirisinden.

5- Veysel Çolak, 'Bir Fotoğraf Canlanıyor', *Le Poète Travaille*, 9.

ŞİİR ve İKLİM

Yusuf ERTEN

"Yastığımın altında kefen parası
Ömrüm bir mum ışığı kadar soluk
Şiirler ıssız dergi sayfalarında
Bekler sahilde ölümün sandalı"
Nurullah Can

"Dikkat" ne didaktik ceberrut bir kelime. İnsandan insana eksikliği, dalgınlığı intikal ettiriyor. Temkinli olmanın öncesiyle sonrası arasında bir yol levhası gibi duruyor. Günümüz şairlerinin üzerinden atlayarak geçtiği kelimelerden biri, "dikkat"... Hele özel hayatları söz konusu olunca –darphane müdürü de olsa antikacı da– hiçbir şair, okur tarafından bakılınca, "üstü kalsın" demeye varacak bereketli ve uzun ömürlü bir hayata yaslan(a)mıyor... Bu sadece Türkiye'de mi böyle? Bilmiyorum. Aydınlar arasında en az ömür sürenler şairlerden çıkıyor... Yoksulluğa, hüzne, acıya, paylaşmaya ve harflere talip olmanın dayanılmaz yalnızlığı içerisinde bedbaht bir ömür sürmenin getirisi sanki... Çünkü onlar bu sefaletle bir dost gibi davranmasalar gök açılmayacak, toprak sürülmeyecek, misafir odaları boş kalacak sanıyorlar. Harflerin arasından bakınca doğrudur bu sanılanlar...

Gençler, sayfalarında Dağlarca'nın, İlhan Berk'in, Arif Damar'ın, Erdoğan Alkan'ın, Gülten Akın'ın, Kemal Özer'in bulunduğu dergilerde yazıyor olmanın ne derece inceliğine ve zenginliğine varıyorlar! Bırakın daha eski kuşaklardan Hâşim'i, Tanpınar'ı, Faruk Nafiz'i, Kemalettin Kamu'yu; aynı çağı yaşama iltifatına sahip oldukları şairlerin hayatlarına dair ve yazdıklarına dair (b)ilgililer mi?...

Şairler gibi sözcüklerin de bir hayatı var: Ömrünce bir ağacın dibinde uyumamış, bir ırmağın kıyısında içtiği rakıdan meze olarak arta kalan yarım eriği kendi içine benzettiği bir çalılığın içine saklamamış insanların, biz okurlara şifalı bitkiler kitabını aratmayacak bir minval üzerinden seslenmeleri ne derece sahicilik taşıyabilir? "Dutun içini çekerek ağladığı" bahçelerden geçebilme ihtimalimiz devam ediyor.

Görmek, duymak; bize gelen sözcükleri alıp o sözcüklerin doğup yaşadığı bölgelere seyahat etmek lazım galiba... Ömrünce İstanbul'dan dışarı adım atmamış nice genç şairin dizelerinde soyu tükenmiş mesleklere ait araçlar çalışıp duruyor... Aynı şey doğa unsurları için de geçerli... Bütün bunların hepsi bir tarafa kendinden önceki birkaç şaire hayatiyet kazandırmak ve o şairlerin yaslandığı ihata duvarını korumak adına hayatımızı terk etmiş ve hiçbir yönüyle yaşayıp tanışamadığımız kelimelerle bu derece içli dışlı olan genç şairlerin ne bildiği var acaba! Bizden önce dünyaya gelen Cumhuriyet sonrası şairlerimizin hemen hepsi çok kısa bir hayata teferrüt ettiler; geride onlarca güzel ve dayanıklı şiir bırakarak...

Bugün gençler, sırtlarını, tanımak istemedikleri bir ağaca yaslayıp sefilliğin ve bencilliğin değneğini yontup durmakla

kendilerini parlatıyor! Şiire seksenlerden sonra başlayıp günümüzde de yazmayı sürdüren kaç kişi sayılabilir, içine doğduğu dilin içerisine imkân açma bağlamında birkaç tuğla koyabilmiş... Evet şiir bir oyuna çevrildi; ama oyunun da ciddi bir iş olduğunu bilmeyenlerin dürtüleri eşliğinde oldu bunlar. "Tez kızaran güllerden sakın" diyordu, bir zamanlar İsmet Özel; şiirini ayakta tutabilecek bir trajedinin hazırlığıydı sanki. Trajedi hazırlanmaz; yaşanır... Bugünün şiirinde eksik olan bu belki de.

İyi şair diye yaftalananların çoğu hayattan, seyahatten, merhametten ve kendilerini bu çağda bir silah gibi görmemenin verdiği cinayetten yoksun... Kimin ne anlattığı bellisiz... Dikkat edin, şimdi sayacağım isimlerin sürdükleri kısa ömürlerden aklınızda kalacak şeyler sizin şair olarak "dikkat şair çıkabilir" levhasıyla dolaştığınız kara asfaltların endamıyla ne derece boy ölçüşebilir!

Turgut Uyar (1927 – 1985) öleli 20 yıl olmuş. Yapılan istatistiklerde Türkiye'de şairlerin ölümüne değen yaş ortalaması elli altı (56) olarak gösteriliyor. Çok tuhaf! Bu demektir ki 1950'den sonra doğanlar "göç davulu" omuzlarında bekliyorlar. 20. yüzyılın başlarından bugüne doğru bakınca bu ortalamanın inandırıcılığı kuşatıyor bizleri. Nasıl mı? Buyrun: Çok genç yaşta aramızdan ayrılan ve antolojilerde kalan birkaç şiiriyle günümüze dek yaşamayı sürdüren, Rüşti Onur 22, Muzaffer Tayip Uslu 24; Garipçilerin en atak ve yenilikçi ismi Orhan Veli 36 yaşında öldü... Ahmet Hâşim ve Asaf Hâlet 49, Kemâlettin Kamu, Ziya Osman Saba, Cahit Zarifoğlu 47 yaşlarında dünyayı bize terk ettiler... Turgut Uyar öldüğünde 58 yaşındaydı... 58 yaşında aramızdan ayrılan başka isimler de var: Enis Behiç Koryürek, Edip Cansever, Metin Eloğlu, Özdemir Âsaf, ... Cemal Süreya, Ceyhan Atuf Kansu, Sabri Altınel ve Ömer Faruk Toprak 59 yaşındaydı... Hasan Hüseyin, İlhan Demiraslan ve Fethi Giray ise 52 yaşındaydı... Ve şu isimlerden hiçbiri altmış beş (65) yaşın üzerine çıkmadı: Celâl Sılay (60), M. S. Sutüven (61), S. E. Siyavuşgil (61), A. H. Tanpınar (61); Nâzım Hikmet (62), Bedri Rahmi (62), Enver Gökçe (62); N. Akıncioğlu (63), B. Necatigil (63), Suat Taşer (63) ... Yahya Kemal ve Ahmed Arif 64 yaşlarında aramızdan ayrıldılar...

Melih Cevdet, "Karacaoğlan'ın Bir Şiiri Üzerine Çeşitlemeler" adlı şiirinde –Karacaoğlan'da olduğu gibi– "Üç derdim var birbirinden seçilmez / Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm," diyecektir. Ölüm kavramı en az aşk kavramı kadar geniş yer tutar bizim şiirimizde... Yüzyılların getirdiği kalıpları terk etmeden eşi Fatma Hanımın ölümü üzerine duyduğu büyük üzüntüyü "Makber" adlı şiiriyle dile getiren Abdülhak Hamit Tarhan aynı zamanda bir dönüşümün –içerik anlamında– ilk müjdecisi olmuştu... Ölüm kavramı da bazen aşk kavramı gibi yıkarak yeni bir şeyler yapmanın cesaretini yıkıyor şairlere... Ölüm, aşkın içerisinde yok mu zannedelim... Yerlere ve Göklere Dair ne varsa ölümün, aşkın ve bencilliğin içerisinde de var. Bundan sonrasını Osman Serhat'a bırakalım: "Yüksekten uçan bizden de alçaktan uçan değil mi. Sana soracaklar: Kendinden mi söylüyorsun? Onlar kendilerinden mi sormaktalar. Çobana sordular: Bu peyniri sen mi yaptın? Evet, dedi, ama sütü ben yapmadım." (*Yerlere ve Göklere Dair*, Osman Serhat)

Yayın Yönetmeni	: Ramis DARA	Yazışma Adresi	: Ramis DARA P.K. 68 16361 Ulucami - BURSA	
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Melih ELAL	Katkı Payı	: 15.000.000 TL ya da 15 YTL	
Yönetim Yeri	: Barış Mah. Adalet Sok. Adaletkent Sitesi H Blok, D: 3 16140 Nilüfer - BURSA	Posta Çeki	: Hilmi HAŞAL adına 584893 numaralı hesap	
Yayın Danışmanları	: İhsan ÜREN, Hilmi HAŞAL, Serdar ÜNVER, Nuri DEMİRCİ.	Dizgi	: Emel COŞKUN	
Dağıtım	: Pentimento Art Shop (0212 2933959)	Baskı	: Özsan Matbaacılık, İzmir Cad., No: 221 BURSA	
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın.	Elmek: akatalpa@hotmail.com	Faks	: 0 224 2254052

Şiir ağırlıklı aylık edebiyat dergisi *Akatalpa* (www.akatalpa.com) Ocak 2000'de Bursa'da kurulmuştur. Ticari amaç gütmeyi için yazarlarına telif ödemez.